

Миле Дмичић*

СУДСКА ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

doi: 10.7251/SPM1447357D

(Рјешење број: У-106/11 од 24. априла 2013. године)

ЗАКОН О УНУТРАШЊЕМ ДУГУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Суд је утврдио да су оспореним чланом 14. Закона о унутрашњем дугу нарушене гаранције из члана 1. Протокла број 1. уз Европску конвенцију, чиме је истовремено дошло до повреде члана 5. став 1. алинеја 1. Устава, као и начела владавине права утврђеног алинејом 4. истог члана Устава. Поред тога, у конкретном случају је нарушен и уставни принцип из члана 48. Устава, према којем се права и слободе зајемчени овим уставом не могу одузети ни ограничити.

Суд је констатовао да је у току поступка, Законом о измјенама и допунама Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 28/13), оспорени члан 14. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске у цијелости измијењен, због чега је уставност ове одредбе оцијенио у вријеме њеног важења.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљене информације пружају

* Проф. др Миле Дмичић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци

поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности предметне законске одредбе одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

Из образложења

Рато Руњевац, адвокат из Требиња, дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности члана 14. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 1/12). Давалац иницијативе је грешком, умјесто члана 14. оспореног закона означио члан 17, али из садржаја иницијативе у којој је цитирана одредба чија се оцјена тражи, несумњиво произлази да је у питању члан 14. овог закона. У иницијативи се наводи да је Уставни Суд, својом ранијом одлуком, утврдио неуставност законске одредбе која предвиђа измирење материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава, путем емисије обвезница. Међутим, како се истиче, оспореним чланом 14. Закона о унутрашњем дугу, који је усвојен након доношења ове одлуке Суда, на исти начин је прописано измирење ове штете, с тим да је рок доспијећа обавезе скраћен са 14 на 13 година. Поред тога, давалац иницијативе указује на то да је Европски суд за људска права у својој пресуди од 10. новембра 2009. године заузео став да потраживања по основу тзв. «ратне штете» треба да буду измирена готовинском исплатом, уколико странке не желе да им се ова штета измири путем емисије обвезница. С обзиром на чињеницу да је Уставни суд већ оцјењивао одредбу Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске којом су прописани услови и начин измирења «ратне штете» емисијом обвезница, те утврдио да је ова одредба неуставна, давалац иницијативе предлаже да Суд, након проведеног поступка, утврди да и оспорени члан 14. Закона о унутрашњем дугу из истих разлога није у сагласности са Уставом.

У поступку оцјењивања уставности оспорене одредбе Закона о унутрашњем дугу Суд је, прије свега, имао у виду да је тачкама 6, 17. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, финансирање остваривања права и дужности Републике, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Суд је такође имао у виду одредбе члана 5. ал. 1. и 4. Устава, које, поред осталих, представљају темељна начела на којим се заснива уставно уређење Републике, а то су гарантовање и заштита људских слобода и права у складу са међународним стандардима и владавина права. Поред тога, према члану 49. став 1. и 2. Устава, слобода и права се остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, а законом се може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање.

У наведеним уставним одредбама је, по оцјени Суда, садржано овлашћење законодавца да у општем интересу уреди поступак, начин и рокове утврђивања и измиривања унутрашњег дуга Републике Српске према физичким и правним лицима, те да, између осталог, дефинише појам и висину материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава, као и начин и услове под којима се измирује овај вид унутрашњег дуга.

Приликом разматрања оспореног члана Закона о унутрашњем дугу Суд је, с обзиром на то да се ова одредба односи на постојећа новчана потраживања појединаца, односно права која су имовинског карактера, имао у виду и члан 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, којим је утврђено да свако физичко лице и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, да нико не може бити лишен имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права, те да претходне одредбе ни на који начин не утичу на право државе да примјењује законе које

сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза и других дажбина или казни.

Поред наведеног, Суд је констатовао да је одлуком овог суда број У-39/09 од 15. новембра 2011. године, између осталог, утврђено да члан 8. Закона о измјенама и допунама Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 34/09), у дијелу којим се послије члана 19. основног закона додаје нови члан 19б, (који одговара члану 14. пречишћеног текста овог закона), није у сагласности са Уставом Републике Српске. Овом законском одредбом прописан је начин измирења материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава и то путем емисије обвезница које имају рок доспијећа 14 година, исплатом у десет једнаких рата, почевши од девете године прије крајњег датума доспијећа, са годишњом каматом од 1,5% и правом пријевременог откупа, с тим да ће се измирење обавеза извршити кроз више сукцесивних емисија обвезница са различитим датумима и истим условима емисије. Суд је у овом предмету оцијенио да Република, због великог унутрашњег дуга према физичким и правним лицима, сагласно уставним овлашћењима, има право да у општем интересу донесе закон, који ће, као *lex specialis*, ограничити или одузети одређена имовинска права грађана, али да истовремено има и обавезу да обезбиједи грађанима ефективну реализацију њихових права, и то на начин да се успостави правична равнотежа између општег и појединачног интереса, односно јавног интереса и имовинских права појединаца, како то налаже члан 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију. Међутим, у погледу оспорене законске одредбе члана 8. наведеног закона, у дијелу који се односи на начин измирења ове штете, Суд је утврдио да је таквим прописивањем стављен несразмјеран терет на појединца, тако да није испуњен услов пропорционалности између јавног интереса заједнице и основних права појединца. Суд је у овој одлуци истакао да је, усљед прописане дужине рока допијећа од 14 година, неизвјесно колики ће проценат грађана, на

које се односи предметна одредба, доживјети могућност наплате обвезница и на тај начин ефективно остварити своја права, поготово када се има у виду дужина трајања судских поступака који су резултирала правоснажним одлукама којима су појединцима досуђена потраживања по основу тзв. «ратне штете».

Оспорени члан 14. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске, по свом садржају готово је идентичан цитираном члану 8. Закона о измјенама и допунама Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске, у дијелу у којем је од стране овог суда оцијењен неуставним, са једином разликом што је као рок доспијећа емитованих обвезница умјесто ранијих 14, сада прописано 13 година. Имајући у виду ову чињеницу Суд је, сагласно свом ранијем ставу који је заузео у предмету број У-39/09, утврдио да члан 14. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске, у вријеме важења, није био у сагласности са Уставом. Оспореним нормирањем, по оцјени Суда, суштински није отклоњена неуставност предметне законске одредбе, јер одређивањем рока од 13 година за доспијеће обвезница којима се измирују потраживања, и то тако да се дуг почиње исплаћивати почевши од девете године прије крајњег датума доспијећа у десет једнаких рата, и даље постоји несразмјеран терет на страни грађана који су носиоци потраживања, тако да није испуњен разуман однос пропорционалности између јавног интереса и потребе да се заштите имовинска права појединаца. Суд, наиме, сматра да би неосновано и неправично било очекивати да носиоци новчаних потраживања по основу «ратне штете» сnose овако несразмјеран терет, који се огледа у даљем одгањању измирења њихових потраживања, усљед великог унутрашњег дуга који Република има према физичким и правним лицима. Због тога, по оцјени Суда, прописивањем услова и начина измирења унутрашњег дуга по основу ратне штете на овакав начин није обезбијеђена ефективна реализација потраживања грађана по том основу, чиме су повријеђена њихова имовинска права. Слиједом наведеног, Суд је утврдио да су оспореним чланом 14. Закона о унутрашњем дугу нарушене гаранције из члана 1. Протокла број

1. уз Европску конвенцију, чиме је истовремено дошло до повреде члана 5. став 1. алинеја 1. Устава, као и начела владавине права утврђеног алинејом 4. истог члана Устава. Поред тога, у конкретном случају је нарушен и уставни принцип из члана 48. Устава, према којем се права и слободе зајемчени овим уставом не могу одузети ни ограничити.

Суд је констатовао да је у току поступка, Законом о измјенама и допунама Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 28/13), оспорени члан 14. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске у цијелости измијењен, због чега је уставност ове одредбе оцијенио у вријеме њеног важења.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљене информације пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности предметне законске одредбе одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-26/12 од 24. априла 2013. године)

АКТИ О ТРЖИШТУ ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ

У поступку оцјењивања уставности оспорених чланова 264. и 301. став 1. тачка ж) Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06, 34/09 и 30/12) Суд је, прије свега, имао у виду тачку 6. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којом је утврђено да Република, између осталог, уређује и обезбјеђује својинске и облигационе односе, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора. Такође, у конкретном случају, Суд је имао у виду и одредбу члана 49. Устава, којим је утврђено да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се

услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих права и слобода када је то неопходно за њихово остваривање, као и члан 108 Устава, којим је утврђено да закони, статутуи и други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом, а прописи и општи акти са законом.

Такође, Суд је оцијенио да ни прописивањем као у оспореним одредбама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/07, 118/08 и 95/09) нису повријеђена начела из члана 111. Устава Републике Српске. Наиме, Суд је, у вези са наведеним, оцијенио да не стоје наводи предлагача да, у случају повреде начела законитости у раду Комисије, не постоји могућност подношења редовних и ванредних правних лијекова, јер то и није материја која се уређује правилником. Предлагач очигледно погрешно тумачи чињеницу да су оспореним правилником питања начина вршења надзора над овлашћеним учесницима на тржишту хартија од вриједности, поступак издавања налога и предузимање мјера, као и рокови за њихово отклањање, које спроводи Комисија за хартије од вриједности Републике Српске, уређена у складу са Законом о тржишту хартија од вриједности као аутономна регулатива овог правног лица у остваривању циљева због којих је основано.

Како је оспорени правилник несагласан са законом, према члану 108. став 2. Устава Републике Српске, који прописује да прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом, то овај правилник није у сагласности ни са Уставом.

Из образложења

ДУИФ «Актива инвест» а.д. Бања Лука приједлогом пред Уставним судом Републике Српске покренуло је поступак за оцјењивање уставности члана 264. и члана 301. тачка ж) Закона о

тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06 и 34/09), уставности и законитости Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/07, 118/08 и 95/09) и, посебно уставности и законитости Правилника о измјенама и допунама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ број 39/11), које је донијела Комисија за хартије од вриједности Републике Српске. Предлагач оспорава уставност наведених чланова Закона јер сматра да нису у складу са чланом 111. Устава Републике Српске, због чега, како наводи, ни оспорени правилници нису у сагласности са овом уставном нормом. Сматра, такође, да је оспорени Правилник о измјенама и допунама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности донио колективни орган чији „чланови“ нису имали овлашћења за његово доношење и да одредбе чланова 6. и 7. овог правилника нису у сагласности са одредбама члана 199. став 3. и члановима 208–210 Закона о општем управном поступку. Наиме, закључак, као форма управног акта, по мишљењу предлагача, предвиђен је за питања која се тичу поступка, а не одлучивања у меритуму. Предлагач, такође, наводи да основним правилником, а посебно његовим задњим измјенама, није предвиђена двостепеност, односно могућност контроле законитости појединачних правних аката путем одређених правних средстава. Поред наведеног, предлагач истиче да, у случају утврђивања несагласности одредбе члана 264. Закона о тржишту хартија од вриједности са наведеном уставном одредбом, опстанак одредбе утврђене ставом 1. тачка ж) члана 301. овог закона постаје беспредметан, због чега је ову одредбу нужно уклонити из правног поретка. На основу изнесеног предлаже да Суд утврди да оспорене законске одредбе нису у сагласности са чланом 111. Устава Републике Српске и да оспорени правилник није у сагласности са одредбама Устава, Закона о тржишту хартија од вриједности и Закона о општем управном поступку.

У поступку оцјењивања уставности оспорених чланова 264. и 301. став 1. тачка ж) Закона о тржишту хартија од вриједности

(„Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06, 34/09 и 30/12) Суд је, прије свега, имао у виду тачку 6. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којом је утврђено да Република, између осталог, уређује и обезбјеђује својинске и облигационе односе, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора. Такође, у конкретном случају, Суд је имао у виду и одредбу члана 49. Устава, којим је утврђено да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих права и слобода када је то неопходно за њихово остваривање, као и члан 108. Устава, којим је утврђено да закони, статuti и други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом, а прописи и општи акти са законом.

Сагласно наведеним уставним одредбама, по оцјени Суда, Законом о тржишту хартија од вриједности уређене су надлежности и обавезе Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, као сталног и независног правног лица, основаног ради уређивања и контроле емитовања и промета хартија од вриједности. Тако је оспореним чланом 264. Закона Комисији дато овлашћење да пропише начин вршења надзора, поступак издавања налога и предузимање мјера, као и рокове за њихово отклањање. Такође, Комисији су овим законом дата и нормативна овлашћења, односно овлашћење да доноси опште акте у спровођењу овог и других закона, када је за то овлашћена законом (члан 260. став 1. тачка а), те обавеза да у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона усклади и донесе Правилник о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности (члан 301. став 1. тачка ж). Дакле, наведеним законским одредбама Народна скупштина Републике Српске је, руководећи се разлозима цјелисходности, повјерила Комисији одређене надлежности, не доводећи у питање уставно право државних органа и организација које врше јавна овлашћења да могу у појединачним стварима рјешавати о правима и обавезама грађана или примјењивати мјере принуде и ограничења само

у законом прописаном поступку у коме је сваком дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употријеби друго законом предвиђено правно средство, гарантовано чланом 111. Устава. Наиме, законодавац је, поред прописивања различитих могућности поступања Комисије, зависно од утврђене незаконитости или неправилности којом се угрожава функционисање тржишта хартија од вриједности, прописао и обавезу да Комисија, у рјешавању у управним стварима, примјењује одредбе Закона о општем управном поступку, ако овим законом није другачије одређено. То подразумијева супсидијарну примјену тог закона, односно, како је наведено у чл. 3. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 13/02, 87/07 и 50/10), да се у управним областима за које је прописан посебан поступак поступа по одредбама тог закона и те одредбе морају бити у сагласности са основним начелима утврђеним овим законом, као и то да се по одредбама овог закона поступа у свим оним питањима која нису уређена посебним законом. Имајући у виду наведено, те одредбе члана 257. ст. 1, 2. и 3. оспореног закона којим је прописано да су управни акти Комисије коначни и да се против управних аката може покренути управни спор пред надлежним судом у складу са Законом о управним споровима, Суд је оцијенио неоснованим тврдње предлагача да су оспореним одредбама чланова 264. и 301. став 1. тачка ж) Закона о тржишту хартија од вриједности повријеђена начела из члана 111. Устава Републике Српске.

Такође, Суд је оцијенио да ни прописивањем као у оспореним одредбама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/07, 118/08 и 95/09) нису повријеђена начела из члана 111. Устава Републике Српске. Наиме, Суд је, у вези са наведеним, оцијенио да не стоје наводи предлагача да, у случају повреде начела законитости у раду Комисије, не постоји могућност подношења редовних и ванредних правних лијекова, јер то и није материја која се уређује правилником. Предлагач очигледно погрешно тумачи чињеницу

да су оспореним правилником питања начина вршења надзора над овлашћеним учесницима на тржишту хартија од вриједности, поступак издавања налога и предузимање мјера, као и рокови за њихово отклањање, које спроводи Комисија за хартије од вриједности Републике Српске, уређена у складу са Законом о тржишту хартија од вриједности као аутономна регулатива овог правног лица у остваривању циљева због којих је основано.

Међутим, у погледу констатације предлагача да је Правилник о измјенама и допунама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ број 39/11) донио колективни орган чији чланови нису имали овлашћење за његово доношење, Суд је утврдио да је оспорени правилник донесен по истеку законом утврђеног мандата предсједника, замјеника предсједника и чланова Комисије. Наиме, Комисија за хартије од вриједности Републике Српске је у одговору на наводе из приједлога потврдила да је петогодишњи мандат њених чланова истекао 28. септембра 2010. године. С тим у вези Суд је утврдио да је Народна скупштина Републике Српске, на основу члана 88. став 1. Закона о хартијама од вриједности – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 4/02), посебним Одлукама, 28. септембра 2005. године („Службени гласник Републике Српске“ број 91/05), именовала предсједника, замјеника предсједника и чланове Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, те да је ставом 2. истог члана Закона, прописано да мандат члановима Комисије траје пет година. У преамбули Правилника о измјенама и допунама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ број 39/11) наведено да је овај правилник донијела Комисија за хартије од вриједности Републике Српске на сједници од 28. марта 2011. године, а 23. фебруара 2012. године Народна скупштина Републике Српске је донијела Одлуку број: 01-212/12 („Службени гласник Републике Српске“ број 23/12), којом је именована нова Комисија за хартије од вриједности. Из наведеног произлази да је оспорени Правилник донијела Комисија

за хартије од вриједности Републике Српске чијем је предсједнику, замјенику предсједника и члановима, 28. септембра 2010. истекао петогодишњи мандат утврђен чланом 88. став 2. Закона о хартијама од вриједности – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 4/02), као и чланом 246. став (3) Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06 и 34/09). С обзиром на чињеницу да Закон о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06 и 34/09), у прелазним и завршним одредбама, није на посебан начин дефинисао статус Комисије изабране према Закону о хартијама од вриједности – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 4/02), Комисија је, у складу са истим конзумирала мандат додијељен наведеним одлукама. Имајући у виду наведено Суд је оцијенио да је оспорени Правилник о измјенама и допунама Правилника о надзору над учесницима на тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ број 39/11), у цјелини, због истека мандата Комисије, донесен од стране неовлашћених лица, што је у супротности са чланом 246. став (3) Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06, 34/09 и 30/12). Суд је, такође, констатовао да је чланом 66. Закона о измјенама и допунама Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ број 30/12) прописано да се у члану 246. Закона став 5. мијења и гласи: „Ако се до истека мандата именованих чланова Комисије не именују нови чланови, постојећи чланови Комисије наставиће да обављају своје дужности до коначног именовања, које врши Народна скупштина Републике Српске.“ Такође, чланом 81. овог закона прописано је да исти ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“. Закон је објављен 2. априла 2012. године. С обзиром на датум ступања на снагу ових измјена и допуна Закона, Суд је оцијенио да предметне одредбе истог не регулишу мандат Комисије који је истекао 28. септембра 2010. године, а у складу са чланом 88. став 2. Закона о тржишту хартија од вриједности – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 4/02), као и чланом

246. став 3. Закона о тржишту хартија од вриједности („Службени гласник Републике Српске“ бр. 92/06 и 34/09).

Како је оспорени правилник несагласан са законом, према члану 108. став 2. Устава Републике Српске, који прописује да прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом, то овај правилник није у сагласности ни са Уставом.

(Рјешење број: У-82/11 од 24. априла 2013. године)

УРЕДБА О БОРАЧКОМ ДОДАТКУ

Имајући у виду да оспорена Уредба није ступила на снагу у складу са чланом 109. Устава, по оцјени Суда, иста није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске. С обзиром на чињеницу да се ради о неуставном правном акту, са формалног аспекта, Уставни суд се није упуштао у оцјену његове уставности са материјалноправног аспекта, тј. оцјену уставности оспореног члана 3. те је одлучио као у ставу 2. изреке ове одлуке.

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 3. Уредбе о борачком додатку, број: 04/1-012-2-57/12.

Из образложења

Бранко Цвјетићанин из Бањалуке дао је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности и законитости члана 3. Уредбе о борачком додатку, број: 04/1-012-2-57/12 од 26. јануара 2012. године („Службени гласник Републике Српске“ број 6/12), коју је донијела Влада Републике Српске. Оспореним чланом 3. су, како се наводи, борци који су право на инвалидску пензију стекли по основу тјелесног оштећења те им је признат војни инвалидитет, кажњени и доведени у неравноправан положај у односу на друге борце који су

пензионисани по различитом основу те, и даље, остварују право на борачки додатак. С обзиром на то да се право на борачки додатак остварује на основу периода проведеног у зони борбених дејстава, исто се, сматра давалац иницијативе, не може ускратити борцима пензионисаним по основу тјелесног оштећења.

Имајући у виду да оспорена Уредба није ступила на снагу у складу са чланом 109. Устава, по оцјени Суда, иста није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске. С обзиром на чињеницу да се ради о неуставном правном акту, са формалног аспекта, Уставни суд се није упуштао у оцјену његове уставности са материјалноправног аспекта, тј. оцјену уставности оспореног члана 3. те је одлучио као у ставу 2. изреке ове одлуке.

Цијенећи да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено те да прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), у овом предмету донио одлуку без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-32/12 од 29. маја 2013. године)

РАВИЛНИК О САДРЖАЈУ И НАЧИНУ ПОЛАГАЊА ЗАВРШНОГ И МАТУРСКОГ ИСПИТА У СРЕДЊИМ, СТРУЧНИМ И ТЕХНИЧКИМ ШКОЛАМА

Суд је оцијенио да је доносилац предметног правилника, прописивањем као у одредби члана 7. овог акта, изашао из законских оквира, чиме је дошло до повреде начела законитости из члана 108. став 2. Устава Републике Српске, према којем прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Поред тога, Суд је констатовао да је након доношења оспореног правилника, Законом о измјенама и допунама Закона

о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“ број 104/11), члан 109. став 2. тачка и) основног закона измијењен тако што је прописано да наставничко вијеће именује испитне комисије за полагање разредног, завршног, матурског, допунског, поправног и годишњег испита. Како из наведеног произлази, овако измијењена законска одредба суштински не утиче на оцјену уставности и законитости оспореног члана Правилника, јер на исти начин уређује питање овлашћења за именовање испитне комисије за полагање завршног и матурског испита.

Из образложења

Момчило Гламочић из Кнежева дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности и законитости члана 7. Правилника о садржају и начину полагања завршног и матурског испита у средњим стручним и техничким школама („Службени гласник Републике Српске“ број 9/09), који је донио министар просвјете и културе у Влади Републике Српске. У иницијативи се наводи да оспорена одредба предметног правилника није у сагласности са чланом 109. став 2. Закона о средњем образовању и васпитању, којим је прописано да наставничко вијеће именује испитне комисије за полагање завршног и матурског испита, а не директор школе, како је то предвиђено наведеном одредбом оспореног општег акта. Сходно наведеном, давалац иницијативе предлаже да Суд, наконведеног поступка, утврди да члан 7. Правилника о садржају и начину полагања завршног и матурског испита у средњим стручним и техничким школама није у сагласности са Уставом и законом.

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспорене одредбе предметног правилника Суд је имао у виду да је тачкама 11. и 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, систем јавних служби и образовање. На

основу наведених уставних овлашћења, Законом о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 74/08, 106/09 и 104/11) уређена је дјелатност средњег образовања и васпитања као дио јединственог система образовања, оснивање и престанак рада средње школе, статус ученика, наставника, стручних сарадника и осталих радника, руковођење и управљање школом, надзор над радом школа и друга питања од значаја за средње образовање. Чланом 63. став 7. овог закона, на основу којег је донесен оспорени правилник, прописано је да министар просвјете и културе доноси, између осталог, правилник о садржају и начину полагања завршног и матурског испита у средњим стручним и техничким школама. Поред тога, према члану 69. ст. 1. и 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“ број 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12), органи управе доносе правилнике, наредбе и упутства, а правилником се разрађују поједине одредбе закона или прописа Владе, док је чланом 82. став 2. истог закона, који је наведен као правни основ за доношење предметног правилника, прописано да министар представља министарство, доноси прописе и рјешења у управним и другим појединачним стварима, одлучује о правима и дужностима запослених у министарству, као и о другим питањима из дјелокруга министарства.

Полазећи од наведених законских одредаба Суд је оцијенио да је министар просвјете и културе, у конкретном случају, био овлашћен да донесе предметни правилник, којим је, ради спровођења Закона о средњем образовању и васпитању, поближе регулисано питање садржаја и начина полагања завршног испита у средњим стручним школама, као и матурског испита у средњим техничким школама. Међутим, по оцјени Суда, оспорени члан 7. овог правилника, према којем директор школе именује чланове испитног одбора и испитну комисију за спровођење и полагање завршних и матурских испита, није у сагласности са Законом о средњем образовању и васпитању. Наиме, чланом 109. став 1. и став 2. тачка и) овог закона, прописано је да наставничко вијеће чине наставници и стручни сарадници у школи, те да наставничко вијеће именује испитне комисије за полагање завршног испита, матурског испита

и ванредних испита за ванредне ученике и за одрасле полазнике на приједлог директора и разматра изјештај о полагању испита. Како из цититране одредбе јасно произлази, Законом је дато овлашћење искључиво наставничком вијећу, које је стручни орган школе, да именује испитне комисије за полагање завршног и матурског испита, а не директору школе, како је то нормирано оспореним правилником. Такво овлашћење за директора средње школе не садрже ни одредбе члана 99. овог закона, којим је прописано да је директор школе одговоран за законитост рада и за успјешно обављање дјелатности школе, те су таксативно побројани послови које директор обавља у оквиру руковођења школом, али није предвиђено да именује испитне комисије, нити испитне одборе. Сходно наведеном, Суд је оцијенио да је доносилац предметног правилника, прописивањем као у одредби члана 7. овог акта, изашао из законских оквира, чиме је дошло до повреде начела законитости из члана 108. став 2. Устава Републике Српске, према којем прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Поред тога, Суд је констатовао да је након доношења оспореног правилника, Законом о измјенама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“ број 104/11), члан 109. став 2. тачка и) основног закона измијењен тако што је прописано да наставничко вијеће именује испитне комисије за полагање разредног, завршног, матурског, допунског, поправног и годишњег испита. Како из наведеног произлази, овако измијењена законска одредба суштински не утиче на оцјену уставности и законитости оспореног члана Правилника, јер на исти начин уређује питање овлашћења за именовање испитне комисије за полагање завршног и матурског испита.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, у складу са чланом 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности и законитости оспореног члана 7. предметног правилника одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-58/12 од 26. јуна 2013. године)

УРЕДБА О МИНИМУМУ ПРОЦЕСА РАДА И НАЧИНУ ЊЕГОВОГ ОБЕЗБЈЕЂИВАЊА У ОБРАЗОВНИМ УСТАНОВАМА И УСТАНОВАМА УЧЕНИЧКОГ И СТУДЕНТСКОГ СМЈЕШТАЈА

Имајући у виду да доносилац оспореног акта у поступку доношења Уредбе, као ни накнадно, није навео постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу исте прије истека рока од осам дана од дана објављивања, утврђених у поступку доношења оспореног акта, Суд је оцијенио да одредба члана 10. Уредбе није у сагласности са Уставом Републике Српске. По оцијени Суда, наводи Министарства просвјете и културе Републике Српске, које није доносилац оспореног акта, а који се односе на разлоге који су утицали на то да Влада Републике Српске, као доносилац акта, пропише ступање на снагу овог акта наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске,“ не могу се сматрати нарочито оправданим разлозима за раније ступање на снагу општег акта у смислу члана 109. став 1. Устава.

Имајући у виду да ова уредба није ступила на снагу у складу са чланом 109. став 1. Устава, по оцијени Суда, она није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске. С обзиром на наведено Суд је оцијенио да се ради о неуставном правном акту, са формалног аспекта, због чега се Уставни Суд није упуштао у оцијену његове неуставности и незаконитости са материјалноправног аспекта, те је одлучио као у ставу 2. изреке ове одлуке.

Из образложења

Републички одбор Синдиката образовања, науке и културе Републике Српске дао је Уставном суду Републике Српске приједлог за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о минимуму

процеса рада и начину његовог обезбјеђивања у образовним установама и установама ученичког и студентског смјештаја („Службени гласник Републике Српске“ број 124/12), коју је донијела Влада Републике Српске. Као разлог оспоравања предлагач наводи да је Влада оспореном уредбом ограничила право на штрајк, спречавајући Синдикат образовања, науке и културе да реализује одлуку о штрајку као организованом прекиду рада и то потпуном обуставом рада, будући да се рад према Уредби мора одвијати у ограниченом обиму. Предлагач, такође, сматра да Влада није овлашћена да уредбом, као актом ниже правне снаге, проширује листу дјелатности од општег интереса, те указује на члан 11. став 1. Закона о штрајку („Службени гласник Републике Српске“ број 111/08), којим су таксативно наведене дјелатности од општег интереса у којима је у случају штрајка потребно обезбиједити минимум процеса рада. С тим у вези предлагач износи мишљење да дјелатности које обављају образовне установе и установе ученичког и студентског стандарда нису дјелатности од општег интереса за које постоји правни основ за утврђивање минимума процеса рада, уколико се запослени у овим дјелатностима одлуче на остваривање права на штрајк. Образлажући своје наводе о неуставности и незаконитости оспорене уредбе, предлагач је детаљно изнио своја тумачења појединих одредаба Закона о штрајку, Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 74/08, 106/09 и 104/11), Закона о систему јавних служби („Службени гласник Републике Српске“ бр. 68/07 и 109/12), а осврнуо се и на поједине одредбе Конвенције УН о правима дјетета, којима је загарантовано право дјетета на образовање. Сагласно изложеном, предлагач сматра да је оспореном уредбом повријеђен члан 42. Устава Републике Српске, те одредбе чл. 4. и 12. Закона о штрајку.

Оспорену Уредбу о минимуму процеса рада и начину његовог обезбјеђивања у образовним установама и установама ученичког и студентског смјештаја („Службени гласник Републике Српске“ број 124/12 од 31. децембра 2012. године) донијела је Влада Републике Српске на основу члана 12. став 2. Закона о штрајку

(„Службени гласник Републике Српске“ број 111/08) и члана 43. став 2. Закона о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 118/08). Уредбом је прописано да запослени у установама образовања, ученичког и студентског смјештаја могу у складу са Законом о штрајку да организују штрајк под условом да обезбиједи минимум процеса рада прописан овом уредбом (члан 1), те да минимум процеса рада који се мора обезбиједити у установама основног и средњег образовања обухвата извођење редовне наставе по дневном распореду часова у складу са годишњим програмом рада школе (члан 2).

Поред тога, Суд је, у складу са чланом 4. став 1. тачка д) Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), проширио поступак оцјене уставности и законитости и на члан 10. Уредбе, којим је прописано да ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

У поступку разматрање оспорене Уредбе о минимуму процеса рада и начину његовог обезбјеђивања у образовним установама и установама ученичког и студентског смјештаја („Службени гласник Републике Српске“ број 124/12) Суд је, прије свега, имао у виду одредбу члана 109. став 1. Устава Републике Српске, којом је утврђено да закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу. Имајући у виду да доносилац оспореног акта у поступку доношења Уредбе, као ни накнадно, није навео постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу исте прије истека рока од осам дана од дана објављивања, утврђених у поступку доношења оспореног акта, Суд је оцијенио да одредба члана 10. Уредбе није у сагласности са Уставом Републике Српске. По оцјени Суда, наводи Министарства просвјете и културе Републике Српске, које није доносилац оспореног акта, а који се односе на разлоге који су утицали на то да Влада Републике Српске, као доносилац акта, пропише ступање на снагу овог акта наредног дана од дана објављивања у

„Службеном гласнику Републике Српске“ не могу се сматрати нарочито оправданим разлозима за раније ступање на снагу општег акта у смислу члана 109. став 1. Устава.

Имајући у виду да ова уредба није ступила на снагу у складу са чланом 109. став 1. Устава, по оцјени Суда, она није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске. С обзиром на наведено Суд је оцијенио да се ради о неуставном правном акту, са формалног аспекта, због чега се Уставни Суд није упуштао у оцјену његове неуставности и незаконитости са материјалноправног аспекта, те је одлучио као у ставу 2. изреке ове одлуке.

(Одлука број: У-4/13 од 26. јуна 2013. године)

ОДЛУКА О КОМУНАЛНОЈ НАКНАДИ

Наиме, наведеним законским одредбама је прописано да је обвезник плаћања комуналне накнаде искључиво корисник који је у облигационом односу са даваоцем комуналне услуге и комунална услуга дата једном кориснику не може се условљавати испуњењем обавезе плаћања комуналне услуге од стране неког другог, у конкретном случају, власника стамбеног, пословног или другог простора који тај простор не користи. У погледу навода даваоца иницијативе да се оспореним одредбама Одлуке оспорава право закуподавца да писменим уговором, овјереним од стране надлежног органа, пренесе обавезу плаћања на закупца, те да на основу ове одредбе, закупци стана или пословног простора као стварни корисници објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње не могу бити и ослобођени плаћања те обавезе, Суд је оцијенио да исти спадају у питања примјене Закона, о чему Суд, сагласно члану 115. Устава Републике Српске, није надлежан да одлучује.

Из образложења

Мато (Иван) Крајиновић из Брода дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 2. став 2. Одлуке о комуналној накнади број 01-022-37/12 од 29. марта 2012. године („Службени гласник Општине Брод“ број 3/12), коју је донијела Скупштина Општине Брод. У иницијативи је наведено да је оспорени члан ове одлуке у супротности са одредбама члана 24. Закона о комуналним дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“ број 124/11), јер различито, у односу на законске одредбе, одређује обвезнике плаћања комуналних услуга. Давалац иницијативе, наиме, сматра да Скупштина Општине не може својом одлуком одредити као обвезнике плаћања комуналне накнаде искључиво власнике стамбеног, пословног или другог простора, те у вези с тим наводи да се оспореним одредбама члана 2. став 2. Одлуке о комуналној накнади оспорава право закуподавца да писменим уговором, овјереним од стране надлежног органа, пренесе обавезу плаћања на закупца. Поред тога, указује на одредбе оспорене одлуке по којима закупци стана или пословног простора као стварни корисници објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње могу бити и ослобођени плаћања те обавезе. На основу наведеног предлаже да Суд утврди неуставност и незаконитост оспорених одредаба Одлуке о комуналној накнади.

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспореног члана 2. став 2. Одлуке о комуналној накнади („Службени гласник Општине Брод“ број 3/12), Суд је имао у виду Устав Републике Српске, којим је у члану 102. став 1. тачка 2. утврђено да општина преко својих органа у складу са законом уређује и обезбјеђује обављање комуналних дјелатности, као и члан 108. став 2. којим је утврђено да прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Такође, Суд је имао у виду и релевантне одредбе Закона о комуналним дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“ број 124/11), којим је прописано: да је корисник комуналне услуге физичко лице, предузетник, удружење грађана, привредно друштво и друга правна лица, органи, организације и институције јавних служби који на законит начин користе комуналне производе и услуге (члан 3. тачка т); да се, изузетно, комунална услуга може ускратити кориснику ако одбије да закључи уговор о коришћењу комуналне услуге (члан 19. став 2. тачка г); да скупштина јединице локалне самоуправе, у складу са овим законом, прописује обавезу плаћања комуналне накнаде за коришћење објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње (члан 22. став 1); да се комунална накнада одређује према јединици изграђене корисне површине (м²) за стамбени, пословни и помоћни простор и објекте друштвеног стандарда (члан 23.); да су обавезници накнаде из члана 23. овог закона власници стамбеног, пословног или другог простора, носиоци станарског права, закупци стамбеног, пословног или другог простора, односно физичка и правна лица која су корисници објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње (члан 24.) и да је јединица локалне самоуправе дужна да усклади прописе о вршењу комуналних дјелатности са одредбама овог закона и донесе прописане одлуке у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона (члан 41.).

Имајући у виду наведене уставне и законске одредбе Суд је оцијенио да овлашћења скупштине јединице локалне самоуправе из члана 22. став 1. Закона о комуналним дјелатностима не дају основ да се актом општине, мимо законом утврђених обвезника плаћања комуналне накнаде, прописује да су то искључиво власници стамбеног, пословног или другог простора, а само изузетно, корисници, носиоци станарског права, закупци у случају да власници нису познати или нису доступни. Суд је утврдио да је чланом 2. став 1. Одлуке о комуналној накнади, идентично законском нормирању, прописано питање обвезника комуналне накнаде, због

чега је другачије прописивање истог правног питања, из оспореног става 2. овог члана, несагласно са чланом 24. Закона о комуналним дјелатностима, па и онда када такво прописивање има циљ да се рјешења на име ове накнаде првенствено издају и достављају власницима, како тврди доносилац оспорене одлуке. Наиме, наведеним законским одредбама је прописано да је обвезник плаћања комуналне накнаде искључиво корисник који је у облигационом односу са даваоцем комуналне услуге и комунална услуга дата једном кориснику не може се условљавати испуњењем обавезе плаћања комуналне услуге од стране неког другог, у конкретном случају, власника стамбеног, пословног или другог простора који тај простор не користи. У погледу навода даваоца иницијативе да се оспореним одредбама Одлуке оспорава право закуподавца да писменим уговором, овјереним од стране надлежног органа, пренесе обавезу плаћања на закупца, те да на основу ове одредбе, закупци стана или пословног простора као стварни корисници објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње не могу бити и ослобођени плаћања те обавезе, Суд је оцијенио да исти спадају у питања примјене Закона, о чему Суд, сагласно члану 115. Устава Републике Српске, није надлежан да одлучује.

Имајући у виду да оспорена одредба члана 2. став 2. Одлуке о комуналној накнади није у сагласности са чланом 24. Закона о комуналним дјелатностима, Суд је оцијенио да, сходно томе, ова одредба није у сагласности ни са одредбом члана 108. став 2. Устава Републике Српске, према којој прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Поред наведеног, цијенећи да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” бр. 104/11 и 92/12), у овом предмету одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

На основу изложеног Суд је одлучио као у изреци ове одлуке.

(Одлука број: У- 49/12 од 26. јуна 2013. године)

ПРАВИЛНИК О СИСТЕМАТИЗАЦИЈИ ПОСЛОВА И РАДНИХ ЗАДАТАКА

Суд је имо у виду да је чланом 109. Устава утврђено да закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу. С обзиром на наведену уставну одредбу Суд је, цијенећи оспорену одредбу, утврдио да начин на који је чланом 22. Правилника одређено његово ступање на снагу није у сагласности са Уставом Републике Српске.

Из образложења

Раденко Микановић из Приједора дао је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности и законитости члана 22. Правилника о систематизацији послова и радних задатака ArcelorMittal Приједор, д.о.о. Приједор, број: Б-380а/12 од 30. јуна 2012. године. Мада давалац иницијативе предлаже да Суд утврди да оспорени правилник није у сагласности са Уставом и законом, захтјев се суштински односи на оцјену уставности члана 22. овог правилника. У иницијативи се истиче да оспорена одредба није у сагласности са чланом 109. Устава Републике Српске јер, како се наводи, Правилник није, ни на који начин, објављен те је остао недоступан свим запосленим и Синдикату.

У поступку оцијењивања уставности члана 22. Правилника Суд је имо у виду да је чланом 109. Устава утврђено да закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе на снагу. С обзиром на наведену уставну одредбу Суд је, цијенећи оспорену одредбу, утврдио да

начин на који је чланом 22. Правилника одређено његово ступање на снагу није у сагласности са Уставом Републике Српске. Наиме, прописивањем да овај општи акт ступа на снагу осмог дана од дана доношења, повријеђено је начело из члана 109. Устава, према коме, између осталог, сви општи акти морају, на првом мјесту, бити објављени како би се учинили доступним адресатима, да би, тек, протеком времена ступили на снагу. Предметна објава мора имати званичан карактер, што подразумемијева објаву на унапријед утврђен начин. Стога аргументација доносиоца Правилника према којој је неуставност акта отклоњена фактичком радњом објављивања на огласним плочама друштва, те техничком корекцијом која се односи на датум ступања на снагу, и то у периоду када је Правилник већ био у примјени, није од уставноправног значаја.

Цијенећи да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено те да прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), у овом предмету донио одлуку без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-74/12 од 10. јула 2013. године)

ОДЛУКА О КОМУНАЛНИМ ТАКСАМА

Суд је оцијенио да је доносилац оспореног акта, вршећи измјене и допуне непостојеће правне норме, нарушио ово уставно начело, као и одредбу члана 119. Устава. Истовремено, оспореним прописивањем је дошло до повреде принципа законитости из члана 108. Устава, јер је овакво нормирање супротно и члану 6. Закона о Уставном суду Републике Српске, према којем су одлуке овог суда опште обавезне и извршне.

Из образложења

Славко Микач из Дервенте дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјену уставности и законитости члана 3. Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о комуналним таксама („Службени гласник Општине Дервента“ број 10/12), коју је донијела Скупштина Општине Дервента. У иницијативи се наводи да је Уставни суд Републике Српске својом одлуком број У-9/11 од 20. маја 2012. године утврдио да Тарифни број 4. Тарифе комуналних такса, који је саставни дио Одлуке о комуналним таксама („Службени гласник Општине Дервента“ бр. 7/03, 5/06, 14/07 и 15/10), коју је донијела Скупштина Општине Дервента, није у сагласности са Уставом Републике Српске и законом. Ова одлука је објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 48/12 од 31. маја 2012. године. Међутим, како истиче давалац иницијативе, Општина Дервента, након што је поменути тарифни број престао да важи, није извршила ову одлуку Уставног суда доношењем новог тарифног броја 4. ове Тарифе, већ је чланом 3. Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о комуналним таксама извршила измјене и допуне непостојећег тарифног броја 4, који је престао да важи објављивањем наведене одлуке Суда. Оваквим прописивањем је, по мишљењу даваоца иницијативе, нарушен принцип уставности и законитости, те предлаже да Суд, након проведеног поступка, утврди да оспорени члан 3. Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о комуналним таксама, није у сагласности са Уставом Републике Српске и законом.

У поступку оцјењивања оспорене одредбе предметне одлуке Суд је, прије свега, констатовао да је одлуком овог суда број У-9/11 од 20. априла 2012. године, која је објављена у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 48/12 од 31. маја 2012. године, утврђено да Тарифни број 4. Тарифе комуналних такса, која је саставни дио Одлуке о комуналним таксама („Службени гласник Општине Дервента“ бр. 7/03, 5/06, 14/07 и 15/10) није у сагласности са Уставом

Републике Српске и Законом о комуналним таксама („Службени лист СРБиХ“ бр. 21/77, 35/88 и 26/89).

Поред тога, Суд је имао у виду одредбу члана 119. став 1. Устава, којом је утврђено да су одлуке Уставног суда општеобавезне и извршне. Идентичну одредбу садржи и члан 6. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), док је чланом 5. став 2. овог закона прописано да када Суд утврди да други пропис или општи акт није у сагласности са Уставом или законом, тај акт, односно његове одредбе које нису у сагласности са Уставом или законом, престају да важе даном објављивања одлуке Суда.

Како из наведених уставних и законских одредаба произлази, Тарифни број 4. Тарифе комуналних такса, која је саставни дио Одлуке о комуналним таксама („Службени гласник Општине Дервента“ бр. 7/03, 5/06, 14/07 и 15/10) престао је да важи 31. маја 2012. године, када је у „Службеном гласнику Републике Српске“ објављена наведена одлука овог суда којом је утврђена његова неуставност, тако да су сви субјекти на које се предметна одредба односи дужни да поштују ову одлуку Суда.

Међутим, без обзира на ову чињеницу, Скупштина Општине Дервента је чланом 3. оспорене Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о комуналним таксама, која је донесена 27. јуна 2012. године, извршила измјене и допуне Тарифног броја 4. Тарифе комуналних такса Одлуке о комуналним таксама („Службени гласник Општине Дервента“ бр. 7/03, 5/06, 14/07 и 15/10), дакле одредбе која не постоји, односно није више дио правног система Републике. Тиме је, по оцјени Суда, нарушено начело владавине права из члана 5. став 1. алинеја 4. Устава, које је једно од темељних начела на којима се заснива уставно уређење Републике, као и начело правне сигурности, које је једно од општих правних начела. Владавина права, између осталог, подразумијева поступање у складу са Уставом и законом, те поштовање одлука судова и других државних органа. Сходно наведеном, Суд је оцијенио да је доносилац оспореног акта, вршећи измјене и допуне непостојеће правне норме, нарушио

ово уставно начело, као и одредбу члана 119. Устава. Истовремено, оспореним прописивањем је дошло до повреде принципа законитости из члана 108. Устава, јер је овакво нормирање супротно и члану 6. Закона о Уставном суду Републике Српске, према којем су одлуке овог суда општеобавезне и извршне.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), о уставности и законитости предметне одредбе оспореног општег акта одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-62/12 од 25. септембра 2013. године)

ПОСЕБАН КОЛЕКТИВНИ УГОВОР ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Имајући у виду наведену неусклађеност оспорених чланова Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске са Законом, Суд је оцијенио да ове одредбе нису у сагласности ни са чланом 108. став 2. Устава Републике Српске, према коме прописи и други општи акти морају бити у складу са законом.

Из образложења

Самостални синдикат средњих школа Републике Српске у Бањој Луци, приједлогом је пред Уставним судом Републике Српске покренуо поступак за оцјењивање уставности члана 56. став (2) Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 17/08, 26/09, 26/10 и 76/11), који су закључили

Синдикат образовања науке и културе Републике Српске и Министарство просвјете и културе Републике Српске.

Иницијативу за покретање поступка за оцјењивање члана 56. став (1) тачка б) Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 17/08), Уставном суду Републике Српске дао је Миодраг Зрнић из Пискавице.

У приједлогу је наведено да је оспорена одредба овог колективног уговора супротна члану 5. и члану 107. Закона о раду – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 55/07), односно да има дискриминаторски карактер и да је супротна одредбама члана 3. и члана 51. став 1. тачка б) Општег колективног уговора („Службени гласник Републике Српске“ број 40/10). Предлагач, наиме, сматра да су оспореном одредбом члана 56. став (2) Посебног колективног уговора угрожена права радника запослених у просвјети који нису чланови Синдиката образовања, науке и културе Републике Српске (као потписника гранског републичког синдиката). С тим у вези, у приједлогу је наведено да се примјеном оспорене одредбе ограничавају или ускраћују права радника, односно предсједника синдикалних организација самосталних синдиката организованих у оквиру исте гране. Поред тога што се, по мишљењу предлагача, оспореном одредбом врши дискриминација радника учлањених у самосталне синдикалне организације истог гранског синдиката, истиче да права гарантована законом и Општим колективним уговором не могу бити ускраћена или ограничена нижим подзаконским актом (Посебни колективни уговор).

У иницијативи, којом је оспорен став (1) тачка б) истог члана овог уговора, наведено је да је финансирање предсједника синдикалне организације на начин прописан овим одредбама супротно члану 90. став (2) Закона о раду, – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 55/07), односно да се синдикат, као посебна самостална организација, не може финансирати на терет послодавца. Поред тога, давалац иницијативе истиче да је про-

писивање увећања плате за 15% предсједнику синдикалне организације неуставно и незаконито јер се исти рад различито вреднује, те да је због наведеног, постало упитно и питање синдикалне борбе за права радника.

С обзиром на то да је приједлогом и иницијативом тражено покретање поступка за оцјену уставности истог колективног уговора, Суд је, сагласно члану 9. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 114/12 и 29/13), на сједници одржаној 26. јуна 2013. године одлучио да по приједлогу и иницијативи води јединствен поступак, припајајући иницијативу број У-33/13 првоприспјелом приједлогу, који је евидентиран под бројем У-33/12.

Суд је у поступку оцјењивања уставности и законитости оспореног члана 56. став (1) тачка б) и спореног члана 56. став (2) Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 17/08), прије свега, имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено да свако има право на рад и слободу рада и свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором (члан 39. ст. 1. и 5).

Поред наведених уставних одредаба, Суд је имао у виду и члан 128. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03 и 20/07), којим је прописано да се колективним уговором ближе одређују обим и начин остваривања права и обавеза из радног односа, у складу са законом и другим прописима, поступак колективног уговарања, састав и начин рада тијела овлашћених за мирно рјешавање колективних спорова између радника и послодаваца, међусобни односи учесника у закључивању колективних уговора и друга питања од значаја за уређивање односа између радника и послодаваца. Такође, Суд је утврдио да је овим законом прописано: да у складу са колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду радник има право на увећање плате по основу отежаних услова рада, радног стажа, прековременог рада, рада ноћу, рада празником и другим

данима у које се по закону не ради (члан 85); да радник има право на накнаду плате за вријеме одсуствовања са рада у случајевима предвиђеним овим законом, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду (члан 86); да се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду ближе уређују случајеви и услови за остваривање права на накнаду плате, висина накнада, начин исплате и друга питања у вези са остваривањем права радника на накнаду плате (члан 87. став 1) и данакнада плате за вријеме коришћења годишњег одмора, државног празника, привремене спријечености за рад због повреде на раду или професионалне болести, као и за вријеме прекида рада због пропуста послодавца да предузме одговарајуће мјере заштите на раду, износи у висини од 100% просјечне плате коју је радник остварио у одговарајућем претходном периоду, или од плате коју би остварио да је био на раду (члан 88. став 1).

На основу наведених уставних и законских одредаба Суд је оцијенио да је прописивањем као у оспореном члану 56. став (1) тачка б) и оспореном члану 56. став (2) Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске дошло до повреде начела законитости из члана 108. Устава Републике Српске и да ове одредбе нису у сагласности са одредбама чл. 85, 86, 87. став 1, 88. став 1. и 128. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03 и 20/07), које одговарају одредбама чл. 92, 93, 94. став 1, 95. став 1. и 158. Закона о раду – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 55/07).

Наиме, прописивањем да послодавац обезбјеђује синдикату као услов за његово дјеловање и накнаду плате у висини од 15% предсједнику или повјеренику синдиката код послодавца до 100 радника, односно за сваки наредних 100 радника још по 2,5% на основну плату уколико су синдикално организовани у складу са статутом овог синдиката и да се накнада плате из става (1) тачка б) овог члана, исплаћује предсједнику синдикалне организације која се налази у саставу репрезентативног синдиката на нивоу гране,

који је потписник овог колективног уговора, уколико синдикална организација има најмање 20% радника од броја запослених у установи у свом чланству, по оцјени Суда је, у ствари, Посебним колективним уговором као подзаконским актом, поред законом утврђених права на накнаду и увећање плате радника, одређено ново право на накнаду плате, које није предвиђено Законом. У вези са наведеном оцјеном, Суд је имао у виду и овлашћење садржано у одредби члана 13. став 2. Закона о раду, према којој се колективним уговором могу одредити повољнија права од права утврђених овим законом, али је, на основу члана 128. овог закона, оцијенио да се то може учинити само у оквиру законом утврђених права.

Имајући у виду наведену неусклађеност оспорених чланова Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске са Законом, Суд је оцијенио да ове одредбе нису у сагласности ни са чланом 108. став 2. Устава Републике Српске, према коме прописи и други општи акти морају бити у складу са законом.

Остали наводи предлагача и даваоца иницијативе којим се тврди да се прописивањем права на накнаду плате само за представника репрезентативног синдиката врши дискриминација радника учлањених у самосталне синдикалне организације истог гранског синдиката и да се синдикат, као посебна самостална организација, не може финансирати на терет послодавца, те да се, оспореним одредбама овог колективног уговора, исти рад различито вреднује, нису били предмет посебног оцјењивања, будући да је Суд, поред осталог, утврдио да је одредбом члана 86. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03 и 20/07), који одговара члану 93. Закона о раду – пречишћени текст („Службени гласник Републике Српске“ број 55/07), децидирано прописано када радник има право на накнаду плате.

(Одлука број: У-33/12 од 25. септембра 2013. године)

